

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasanın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mahmut DINDAR

Van Milletvekili

Türkiye'de cezaevlerinde yaşam ve sağlık haklarının sistematik bir şekilde ihlal edildiği, cezaevlerinde, kapasite aşırı doluluk oranları, uzun süren yargılama süreçleri ve haksız tutuklamalar nedeniyle adaletsiz birçok uygulama yaşanmaktadır. Cezaevlerinde tutulan yüzbinlerce kişinin yaşam koşulları insan onuruna aykırı bir şekilde ulusal ve uluslararası mevzuatın ihlaline neden olmaktadır. Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğu ve kanuna aykırı işlemlerin olmayacağını görülmesi gereken yerlerden biri de yargılama süreçleri ve devamında infaz alanları olan cezaevleridir. Hakkında herhangi bir hüküm verilmemiş onbinlerce tutuklu çok fazla uzun sürelerle tutuklu kalmakta, hasta tutukluların sağlık hakkı kapsamındaki talepleri tam olarak yerine getirilmemekte ve bu nedenle dönem dönem yaşam kayıpları yaşanmaktadır. 2024 yılında 709 kişinin cezaevlerinde yaşamını yitirdiği kamuoyuna yansımıştır. Yine önceki yıllarda da bu ölümlerin sistematik bir şekilde devam ettiği bilinmektedir. Alınmayan tedbirler ve verilmeyen sağlık hizmeti sonucu fiilen bir ölüm cezasına dönüşen bu durum ortaya çıkarmaktadır. Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği ve İnsan Hakları Derneği'nin verilerine göre halen ölüm riski altında yüzlerce tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. İnsan Hakları Derneği (İHD) Genel Merkezi'nin verilerine göre; mahpusların sağlık ve iletişim hakları ihlal edilmekte, çeşitli disiplin suçları ile tecrit ve izolasyona tabi tutulmaktadır. Özellikle sağlık hakkı ihlalleri hala devam etmektedir. İHD'nin hapishanelerdeki 'Ağır Hasta ve Hasta Mahpus Listesi 2024 yılı verilerine göre, Türkiye hapishanelerinde halen 590'ı ağır 1.564 hasta mahpus bulunuyor. Hasta mahpusların nitelikli sağlık hizmetine erişiminin sağlanmadığı ve cezaevinde yaşamlarını yitirdiği bir cezaevi politikası sürmektedir.

Ailesinin, avukatının ve kamuoyuna yansıyan haberlerin değerlendirmelerine göre; Silivri Cezaevi'ndeki 40 günlük hüküm süresini geçirmesi amacıyla cezaevine alınan Ömer ÖZTAYAN aleni tedbirsizlik nedeniyle yaşamını yitirmiştir. Ömer ÖZTAYAN, parasal bir alacak-verecek meselesi nedeniyle 1 Nisan 2025'te İstanbul Marmara 4 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na alınmış ancak 15 Nisan'da kalp rahatsızlığı riski ile hastaneye kaldırılmıştır. 15 Nisan'da yapılan muayene sonucunda acil kalp ameliyatı yapılması gerektiği kendisi ve ailesine iletilmiştir. Bu duruma rağmen tedavisine devam edilmeyip cezaevine gönderilmiş ve maalesef 21 Nisan'da yeniden kalp krizi geçirmiştir. Tanıkların beyanına ve kamera kayıtlarına göre saat 12:10 civarında kalp krizi geçirdiği koğu arkadaşlarınca görevli gardiyanlara bildirilmiş, panik butonuna basılarak acil yardım talep edilmiş ancak gerekli hızlı

acil ilk yardım ulaştırılamamıştır. Dakikaların bile önemli olduğu bu kriz halinde yarım saatten fazla görevlilerin müdahale etmediği, ÖZTAYAN'ın koğuştan alınıp söz konusu haliyle kapıda bekletildiği ve 12:46'da ring aracı ile ambulansa götürüldüğü, bu süreçte profesyonel bir sağlık personelinin ilk yardımı ve gözetiminin olmadığı ifade edilmektedir. Ömer Öztayan, 15 nisan'da kalp rahatsızlığı nedeniyle hastaneye kaldırılmış olmasına rağmen gözetim altına alınmamış, cezaevinde ilk müdahaleyi gerçekleştirecek hekim bulundurulmamıştır. Benzer bir vakanın İzmir Kaymakçı cezaevinde Kadir Coşkun isimli mahkumun vakasında 5 Nisan 2025 tarihinde yaşandığı ve açık cezaevi olması nedeniyle diğer hükümlülerin aileye haber verdiği, ailenin kendi imkanları ile hastaneye ulaşmaya çalıştığı ve maalesef Kadir Coşkun'un bu süreçte yaşamını yitirdiği ifade edilmiştir. Kronik kardiyolojik hastalığı olan hükümlü ve tutukluların cezaevinde kalmasının ağır hak ihlallerine ve hatta ölüme yol açacağı bilinmelidir. Öte yandan bu durumdaki mahpusların gözetiminin gerekli sağlık personeli desteğinde yapılması ve acil durumlar için gerekli altyapının oluşturulması gereklidir.

Bu kapsamda;

- 1) Türkiye cezaevlerinde hasta olduğu sağlık raporlarla ortaya konulmuş kaç mahkum bulunmaktadır? Bunların kaç kadın, engelli ve 65 yaş üzerindedir?
- 2) Hasta mahkumlardan kaç kardiyolojik açıdan riskli gruptadır? Bu ve benzeri hasta mahpusların yaşam haklarının korunması amacıyla alınan tedbirler nelerdir?
- 3) Sayısı 590-650 civarında olan ağır hasta mahpusların yaşam ve sağlık hakkının korunması amacıyla hükmün geriye bırakılması veya diğer adli kontrol hükümleri için bakanlığın bir girişimi olacak mıdır?
- 4) Ağır kalp hastası olan mahpusların 5275 sayılı yasanın 16. Maddesinin hangi şartlarını yerine getirmemektedir? Bu şartları uymasına rağmen serbest bırakılmayan ağır kalp hastası tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır?
- 5) Ağır kalp hastası mahpusların yaşam haklarının korunması amacıyla salıverilmesi, ev hapsi veya benzeri şekillerde hüküm sürelerinin tamamlanması amacıyla tahliyesi hakkında Bakanlığınızın yapmakta olduğu bir çalışması mevcut mudur?
- 6) 2015-2025 yılları arasında cezaevlerinde yaşamını yitiren kişi sayısı kaçtır? Yaşamını yitirenler arasında kalp rahatsızlığı önceden tespit edilen kişi sayısı kaçtır?
- 7) Cezaevlerinde yaşanan ölüm vakalarında sorumluluğu olduğu gerekçesiyle son 10 yılda soruşturma geçiren Adalet Bakanlığı personeli sayısı kaçtır? Bu soruşturmalar sonucu yaptırıma maruz kalan kişi sayısı kaçtır?
- 8) İstanbul Marmara 4 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda 40 günlük ceza hükmü için alıkonulan, ağır kalp hastası olduğu bilinen ve gerekli tedbirler alınmadığı için yaşamını yitiren merhum Ömer ÖZTAYAN'ın vefat süreci nedeniyle yürütülen bir soruşturma mevcut mudur? Bu kapsamda sorumluluğu olan kamu görevlileri açığa alınmış mıdır?
- 9) İzmir Kaymakçı Cezaevinde 40 günlük ceza hükmü için alıkonulan, ağır kalp hastası olduğu bilinen ve gerekli tedbirler alınmadığı için yaşamını yitiren merhum Kadir COŞKUN'un vefat süreci nedeniyle yürütülen bir soruşturma mevcut mudur? Bu kapsamda sorumluluğu olan kamu görevlileri açığa alınmış mıdır?